

Şəhidliyin fəlsəfəsi

İlqar Qarayev

Yaxınlarından kiminsə həyatdan köcməsi insan üçün həmişə ağır itki sayılır. Zaman keçdikcə insan bu çətin anların öhdəsindən gəlir, yenidən, heç nə olmamış kimi əvvəlki həyatına davam etməyə başlayır. Ancaq öz övladının ölümü, yəqin ki, düşməninə belə arzulamadığın ən dəhşətli itkidir. Məsələn, ad günləri olarkən, adətən, can sağlığı, uzun ömür arzular yırlar. Çində bunun əvəzinə "Doğum günün mübarək, o gün olsun övladının çiyində məzara gedəsən" kimi ifadə ilə ad gününü təbrik edirlər...

Yazım övlad itkisinin valideynə təsiri ilə bağlı deyil. Hər halda hamı bilir ki, övlad itkisi çox ağır sınaqdır. Ancaq mövzu Vətəndirsə, söhbət torpaq uğrunda şəhid olmaqdan gədirsə, burada ayrı-ayrı cəmiyyətlərdə mövzuya münasibət bir qədər dəyişir. Çox uzağa yox, elə qardaş Türkiyəyə nəzər saldıqda aydın görə bilərik ki, övlad acısı yaşayan ata onun cəmiyyətə fayda verməsinə görə özünü çox təmkinli və rahat hiss edir. Onlar hələ övladı dünyaya gətirərkən anlayırlar ki, böyüdüüyü həmin övlad dövlət uğrunda, cəmiyyət uğrunda şəhid də ola bilər, qazi də. Əksəriyyət öncədən buna hazır olur.

Valideynlərin o cür düşünməsi

onların fədakarlığından daha çox, bütöv cəmiyyətin fədakarlığının göstəricisidir. Cəmiyyət vətəndaşları belə formalaşdırıb və həmin cəmiyyətdə heç bir valideyn Vətən uğrunda savaşa öz övladını digər övladlardan artıq hesab etmir. Cəmiyyətdə hökm sürən həmin qəlib, həmin

düşüncə tərzini hər bir valideynin xarakterinə də hakim kəsilib. Məhz bu cür cəmiyyətlər, bu cür xalqlar tarixinə sınağından alını açığı çıxmağı bacarırlar.

Qarabağ uğrunda

haqq savaşımızda şəhidlər verdik. Valideynlər üçün ağır dərddir və əksər valideynlər bu ağırı çəkməyə tam mənasi ilə hazır deyildilər. Lakin, İkinci Qarabağ savaşından sonra şəhid valideynlərini gördükcə, dövlətimizin, cəmiyyətimizin müsbət gələcəyi barədə inamla danışmağa əsasımız yaranır. Şəhid valideynləri övladlarının şəhidlik məqamından qürur duyduqlarını bildirirlər. Əlbəttə ki, dövlət üçün, cəmiyyət üçün bundan uca xidmət ola bilərmiz?

Bütün şəhidlərimizin və onların valideynlərinin qarşısında baş əyirik və belə oğullar yetişdirdikləri üçün onlara ömürlük borclu yuq. Bununla belə, söhbət bütün cəmiyyətimiz üçün əhəmiyyət kəsb edən nümunəvi hərəkətdən gədirsə, o zaman böyük insanların həyata baxışına daha incə məqamdan yanaşmalıyıq. Dahi mütəfəkkir Qabriel Tard deyir ki, böyük insanlar o insanlardır ki, cəmiyyətin digər təbəqələri üçün nümunə göstərir, cəmiyyətin inkişafı üçün onların şüurunda inqilab yaradacaq addımlar atır. Bu cür böyük insanlardan biri Füzuli rayonunun keçmiş İcra başçısı Nofəl Qasimovdur.

Nofəl müəllimi hələ yeniyetmə dövründə görsəm də, onunla indiyədək şəxsi tanışlığım yoxdur və haqqında ancaq qardaşımla, dost-tanışla söhbətlərdən, oxuduğum kitablardan, internetdəki məlumatlardan bilirəm. Hələ müharibə başlamamışdan əvvəl vaxtilə Füzuli rayon İcraiyyə Komitəsinin sədri işləmiş Telman Məmmədovla görüşümüz baş tutmuşdu və rayonumuzda ən dəyərli şəxslərdən danışarkən, Nofəl müəllimin adını xüsusi çəkmişdi. İlham Ağalarovun "Şərti adı: 1020" kitabında Nofəl müəllimin öz "Jiquli"si ilə cəbhə üçün necə fədakarlıqlar gös-

tərməsi, sonradan Məngələtanın azad olunması və bununla da Füzuli şəhərinin işğaldan qurtulması ilə bağlı verdiyi məlumatlar kitabı oxuyanlara, internetdə bir az axtarış aparıb informasiya əldə edənlərə məlumdur.

Məni bu yazımı ərsəyə gətirməyə vadar edən Nofəl müəllimin qəhrə-

man övladı Səidinin vətən uğrunda şəhidlik zirvəsinə ucılması və bu hadisədən sonra onun müsahibəsi oldu.

Videomüsahibəni dinlədikcə,

vətənimizin Nofəl müəllim kimi qəhrəman insanlara necə ehtiyacı olduğunu bir daha anlayırıq. Nofəl müəllim danışarkən, əsl Vətənpərvərliyin tərifinin nədən ibarət olduğunu bizlərə nümayiş etdirir.

Onun övlad niskili digər şəhid vermiş ailələrin ağrısından az deyil. O, öz şəhidinə də ağlayır, onun üçün darıxır, sıxılır, həyatın bütün acısını ürəyinə sığdırır. Bununla belə, digər valideynlərin dərdinə necə şərik çıxdığını, onlar üçün ucalıq rəmzinin nə olduğunu göstərir.

Nofəl müəllim bildirir ki, övladının şəhid olması barədə məlumat verildikdə, onu daha çox narahat edən məsələ rotanı (tağımı) idarə edəcək şəxsin tapılması idi. Bu, bilirsinizmi nə deməkdir? Bu, o deməkdir ki, onun övladına qarşı sonsuz məhəbbəti ilə yanaşı, vətəninə və torpağı-

na, gələcək nəsillərə olan şüurlu sevgisinin və digər azərbaycanlı balalarının təhlükəsizliyinə olan həssas qayğısının ucu-bucağı yoxdur, bu hiss sərhəd tanımır.

"Mən elə bilirəm ki, övladsız yaşamaq mümkündür, görürsən, 40 gün keçib yaşayırıq. Ancaq vətənsiz yaşamaq mümkün deyil". Bu fikrin fəlsəfəsini anlamaq bəşəriyyətin yaranması, inkişafı və bu günkü gündə necə gəlib çıxmasını anlamaq qədər dərin məzmun kəsb edir. Nofəl müəllimin hər bir kəlməsi ümumbəşəri inkişafa, onun daxilində isə ölkəmizin, dövlətimizin tərəqqisinə hesablanmış dahiyənə fikirlərdir və dövrümüzü, ən azı 100 il qabaqlayır.

Nofəl müəllim

maddi dəyərlərin üzərində mənəvi dəyərlərin təntənəsini açıb ortaya qoyur. Torpağa, vətənə, dövlətə sevgi dedikdə mücərrəd bir sevgi deyil, məhz ona məxsus cəmiyyətin, insanların, vətəndaşların, körpələrin gələcək firavanlığı, onların qüruru, şərəfi, namusu nəzərdə tutulur. Bununla o, öz övladını başqa övladlardan fərqləndirmədiyini, hər birini sonsuz məhəbbətlə sevdiyini ifadə edir. Övlada sevgi təbii bir hissdir.

Ancaq başqalarının övladlarının qayğısını çəkmək məhz böyük ürəyə, böyük dəyərlərə malik olan şəxsiyyətlərə məxsus xarakterdir.

Nofəl müəllim dövlətçiliyin, vətəni və dövləti sevməyin, bütövlükdə şəhidlik zirvəsinin fəlsəfəsini həmin müsahibədə açıb ortaya qoyur. O, hələ 31 yaş olanda 125 şəhid övladını dəfn etmiş və bütün həyatın ən ağır günlərini yaşamış bir şəxsiyyətdir.

Cəmiyyəti ancaq şəxsiyyətlər irəli apara bilər. Buna görə də, Nofəl müəllimin davranışı cəmiyyətimizin

inkişaf rəmzinə, bütün valideynlərin vətənimizə münasibətdə davranış kodeksinə çevrilməlidir. Anlamalıyıq ki, övladlarımızı qorumaq instinkti Vətəni, dövlətimizi qorumaq instinkti ilə birləşməlidir. Həm də, Nofəl müəllim gənclərimizin öz həyat yolunu seçərkən sərbəst olmasını, valideynin onların bu fikirlərinə hörmətlə yanaşmasını və dəstəyini tələp edir.

Övlad orduda xidmət etməyi qət edibse, demək ki, vətənə canı ilə, qanı ilə xidmət etməyi düşünüb. Bu yolda bütün acıya da öncədən hazır olmalısən. Nofəl müəllim deyir ki, mənim elə anda ağlamağımı heç Səid də bəyənəməzdi.

Bu cür övlad yetişdirmiş

atanın qarşısında tək-tək yox, bütün Azərbaycan xalqı olaraq baş əyməliyik. Səid öz işində kifayət qədər peşəkar olub və hər b sənətinə də məhz bu cür yanaşmış. Böyük sərkərdələrdən birinin fikridir, deyir ki, insanın önlünə şəərəfli ölüm çıxanda, düşünmədən onu qəbul etməlidir. Səid məhz həmin şəərəfli ölümü əldən vermədi. Və öz ölümü ilə ölüm-süzlüyə ucaldı.

Düşünürəm ki, ölkəmizin yeni dövründə idarəçiliyimizdə məhz Nofəl müəllim kimi böyük insanlar təmsil olunmalıdır. Çünki bu cür şəxsiyyətlər heç vaxt xalqın, dövlətin malına göz dikməzlər, öz hərəkətləri ilə, öz əməlləri ilə bizə həyat dərəsi deyib, tərbiyələndirib, tükənməz enerjiləri ilə gələcəyin qüdrətli dövlətinin qurulmasına doğru istiqamətləndirirlər. Əminəm ki, Nofəl müəllim müstəqil Azərbaycan tarixinin ən layiqli icra başçılarından biri olmuşdur.

Mən, Səidə Allahdan rəhmət diləyirəm, ruhu şad olsun. Nofəl müəllimə isə "Vətən sağ olsun" deyirəm. Bir dəyərli ziyalı kimi, baxışları ilə bütün mövcud adət-ənənələrimizi, bütöv düşüncə tərzimizi dəyişməyə qadir bu qalib Atadan öyrənməli çox şeylər var...